

Collegebesluit

Collegevergadering: 20 april 2021

Zaaknummer : 816337
Afdeling : Ruimtelijk Beleid Heemstede
Portefeuillehouder : A.C. Nienhuis
Openbaarheid : Actief openbaar

ONDERWERP

Voorstel versteviging MRA samenwerking

SAMENVATTING

In 2019 is een evaluatie naar het functioneren en de resultaten van de Metropoolregio Amsterdam (MRA) uitgevoerd. De Regiegroep van de MRA is met de opvolging van de aanbevelingen die daaruit voortkwamen aan de slag gegaan. Een Transitiecommissie uit de Regiegroep heeft voorstellen gedaan voor verbetering van de samenwerking in de MRA en het aanbrengen van meer focus. Deze voorstellen legt de commissie nu voor aan de deelnemers om hun zienswijze te vernemen.

Voorgesteld wordt de in dit collegevoorstel opgenomen zienswijze af te geven op de voorstellen van de Transitiecommissie van de Metropoolregio Amsterdam.

JURIDISCH EN BELEIDSKADER

MRA Convenant van 32 gemeenten, 2 provincies en de Vervoerregio Amsterdam

BESLUIT B&W

1. De in dit collegevoorstel opgenomen zienswijze af te geven op het voorstel van de Transitiecommissie van de Metropoolregio Amsterdam;
2. Het voorgenomen besluit voor te leggen aan de commissie Middelen om haar zienswijzen kenbaar te maken (B-stuk)

AANLEIDING EN MOTIVERING

Samenwerking in de MRA

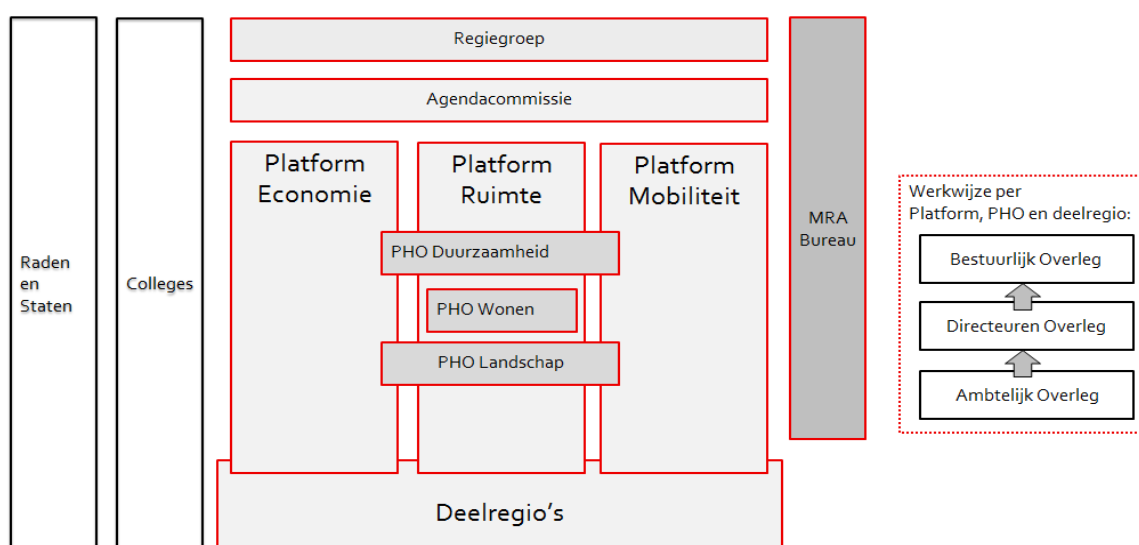
De Metropoolregio Amsterdam is het samenwerkingsverband van de provincies Noord-Holland en Flevoland, 32 gemeenten en de Vervoerregio Amsterdam. Elke gemeente en deelregio brengt kwaliteiten in die het totaal versterken. De kracht van de MRA is de diversiteit, zowel economisch als stedelijk en landschappelijk.

Ter bekrachtiging en versterking van het commitment voor de samenwerking hebben de deelnemers aan de MRA, waaronder de raad van Heemstede, op 6 maart 2017 het convenant 'Versterking samenwerking Metropoolregio Amsterdam' ondertekend. Uitgangspunt daarbij was het creëren van een samenwerkingsvorm waarin recht wordt gedaan aan de wens van versterking van de samenwerking op een zo transparant mogelijke wijze, zonder aantasting van de autonomie van de deelnemers (de benodigde formele besluiten en procedures blijven een bevoegdheid van de respectievelijke bestuursorganen) en zonder een formele bestuurslaag te creëren.

De gemeenteraden en Provinciale Staten van de MRA-deelnemers worden door de eigen colleges geïnformeerd en betrokken bij de activiteiten van de samenwerking. Daarmee treedt de MRA-samenwerking niet in de formele relatie tussen volksvertegenwoordigers en bestuurders.

Op MRA-schaal werken wethouders namens hun deelregio binnen de drie inhoudelijke MRA-platforms Economie, Ruimte en Mobiliteit aan de uitvoering van de MRA Agenda. Deze is in april 2020 vastgesteld door de colleges (nadat in december 2019 de reactie op het concept-agenda van de commissie Middelen aan de MRA is gezonden). Door de aanpak van onderwerpen op het niveau van de deelregio's in combinatie te brengen met afstemming op het niveau van de MRA wordt de MRA Agenda uitgevoerd. Deelname aan de uitvoering van de MRA Agenda geschiedt op basis van commitment.

Op dit moment is de MRA als volgt georganiseerd:

Heemstede is niet direct aangesloten bij de bestuursorganen en platforms van de MRA. Per deelregio zijn gemeenten afgevaardigd. Zo vertegenwoordigen Zandvoort en Haarlem de regio Zuid-Kennemerland (en daarmee Heemstede) in de Regiegroep (deze laat zich in haar functioneren het best vergelijken met de gemeenteraad) en is de vertegenwoordiging van de regio in de platforms en onderliggende portefeuillehoudersoverleggen verdeeld over de regiogemeenten (wethouder Mulder vertegenwoordigt de regio Zuid-Kennemerland bijvoorbeeld in het MRA-portefeuillehoudersoverleg Metropolitaan Landschap). Om er voor te zorgen dat de Heemsteedse belangen meegewogen kunnen worden, vindt op het niveau van Zuid-Kennemerland afstemming plaats in de regionale portefeuillehouders-overleggen. De mede door de raad vastgestelde Zuid-Kennemer Agenda is daarbij een belangrijke leidraad.

Om de gezamenlijke belangen van de Westflank van de MRA goed te kunnen behartigen, wordt tevens de afstemming en samenwerking gezocht met de IJmondgemeenten en de gemeente Haarlemmermeer.

Belang van de MRA-samenwerking voor Heemstede en de regio Zuid-Kennemerland

Heemstede is een kleine gemeente en ook geen hoofdrolspeler in de MRA samenwerking. De financiële bijdrage aan de MRA van ca. € 42.000 is ook relatief

bescheiden ten opzichte van bijvoorbeeld de ruim € 2.5 miljoen die de gemeente Amsterdam en de provincie Noord-Holland ieder bijdragen.
Waarom is de MRA samenwerking dan toch belangrijk voor Heemstede?

De MRA is een partner voor de uitvoering van de -mede door de raad van Heemstede vastgestelde-Zuid-Kennemer Agenda. De opgaven van de regio Zuid-Kennemerland op het gebied van mobiliteit, woningbouw, economische ontwikkeling, versterking van de landschappelijke kwaliteit, spreiding van de recreatieve druk, etc. zijn door de regio alleen niet op te lossen.

Met de deelname aan de MRA heeft de regio direct toegang tot de slagkracht en toegang tot rijks- en Europese financiering, beleid en lobby van de MRA.

Voorbeeld daarvan zijn de substantiële middelen die voortvloeien uit de met het Rijk gemaakte afspraken over investeringen in betere wegen, het spoor en waterwegen in het Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT). De lobby-mogelijkheden die bijvoorbeeld nu voor de regio onder de vlag van de MRA zijn ontstaan, zou zij op eigen kracht niet voor elkaar hebben kunnen krijgen.

Op deze manier is aan Heemstede voor het project “fietsparkeren station Heemstede-Aerdenhout” (naast een bijdrage uit het regionale Mobiliteitsfonds van € 467.500) door het Rijk een bijdrage van € 645.000 toegekend en is een aanvullende bijdrage van € 103.000 in het vooruitzicht gesteld.

De belangrijkste resultaten die hiermee voor de regio tot nu toe zijn bereikt, staan in onderstaand overzicht.

Collegebesluit

Collegevergadering: 20 april 2021

Daarnaast heeft de regio een aandeel in de acties uit de MRA Agenda, die ervoor zorgen dat de bouwstenen voor de versterking van de positie van de MRA (en daarmee de regio Zuid-Kennemerland) in de vorm van ondersteuning en ontwikkeling van bijvoorbeeld start-up ontwikkeling, aansluiting van onderwijs op de arbeidsmarkt en de ondersteuning daarvan, zoals het house of skills, aantrekken van internationaal talent, programma Landschap, afstemming evenementen, MRA-cultuurimpuls en programma's voor het circulair maken van de economie, energie (besparing) en klimaatbestendigheid.

Voortraject versterking samenwerking

Het informele karakter van de MRA Samenwerking heeft als voordeel dat er slagvaardig en efficiënt kan worden gehandeld. De keerzijde daarvan is dat de democratische legitimering van dat handelen onder druk kan komen te staan. Naar aanleiding van de discussie, die hierover is ontstaan is in 2019 een onafhankelijk onderzoek uitgevoerd naar het functioneren van de MRA samenwerking. De Regiegroep van de MRA is met de opvolging van de aanbevelingen die daaruit voortkwamen aan de slag gegaan. Daartoe zijn onder andere scenariobijeenkomsten onder leiding van Ben Verwaayen doorlopen en is een Transitiecommissie onder leiding van mevrouw Halsema, voorzitter van de MRA, aan de slag gegaan om de voorstellen van de heer Verwaayen verder uit te werken en door te voeren. Bij de scenariobijeenkomsten zijn onder andere alle burgemeesters van de MRA-deelnemers betrokken geweest. Deze transitiecommissie heeft een reeks informele gesprekken gevoerd met bijvoorbeeld vertegenwoordigers van de platforms van de MRA en partners uit de Amsterdam Economic Board. Op basis daarvan heeft de Transitiecommissie het voorliggende voorstel gedaan voor een sterkere MRA samenwerking.

Voorstel Transitiecommissie in relatie tot de evaluatie MRA samenwerking

Evaluatie MRA samenwerking

Het evaluatieteam heeft in haar rapport de volgende aanbevelingen gedaan (het volledige rapport is bij de stukken gevoegd):

1. Kies voor samenwerking die ertoe doet en baseer die op een regionale visie;
2. Leiderschap van Amsterdam - Bestuurders van Amsterdam zullen in de majeure processen vaak het initiatief nemen of voorop gaan. Maar zij kunnen die taken alleen maar gedragen waarmaken als zij daarin geschraagd worden door collega-bestuurders uit de deelregio's. Geen enkele gemeente of deelregio kan 'op de bagagedrager' zitten of alleen vanuit eigen belang meedoen. Steeds zal in alle openheid de vraag gesteld en beantwoord moeten worden: wat kunnen wij doen om de gezamenlijk gestelde MRA-doelen te realiseren en doen we dat ook?
3. De besturing - De MRA-samenwerking heeft dringend behoefte aan stroomlijning van de besturing of governance. Deze stroomlijning zal ertoe leiden dat de Regiegroep daadwerkelijk sturing geeft aan de bedoeling en het functioneren van de MRA-samenwerking. Dat de Agendacommissie richting geeft aan de inhoud van het werk. En dat uitvoering en realisatie veel centraler komen te staan.
In de herijkte situatie worden de vijf functies van de samenwerking goed onderscheiden en daar belegd waar ze thuishoren:

Collegebesluit

Collegevergadering: 20 april 2021

- Netwerken, kennisuitwisseling en afstemming in de bestuurlijke platforms;
- Analyse, visie en strategiebepaling in de Agendacommissie;
- Realisatie in een beperkt aantal uitvoeringsprogramma's;
- Incubator in de bestuurlijke platforms;
- Lobby vanuit de Regiegroep.

4. Zet de luiken open

- Haal de Amsterdam Economic Board naar u toe en maak de Board belangrijker voor de regio;
- Investeer in de kwaliteit van de relaties met kennis- en onderwijsinstellingen, private en publieke ondernemingen, en bouw tijdens de visievorming en in de uitvoeringsprogramma's aan structurele partnerschappen.
- Vorm met het Rijk coalities rondom de majeure opgaven, zodat een gecombineerde en eensgezinde denkkraft en inzet van instrumenten en middelen ontstaat.

5. Wees voortvarend in de invoering van de veranderingen. Bespreek open en eerlijk de dilemma's en vergeet hierbij de raden en Staten niet.'

Voorstel Transitiecommissie

Het voorliggende voorstel van de Transitiecommissie richt zich vooral op de vereenvoudiging van de besturing. De commissie oordeelt dat om ervoor te zorgen dat de MRA van grotere betekenis wordt voor haar inwoners, in internationaal perspectief en voor de nationale overheid, en tegelijk de gemeenteraden en Provinciale Staten in de MRA goed worden betrokken, een vereenvoudiging van het overleg binnen de MRA nodig is. De bestuurlijke drukte moet worden verminderd, overleggen moeten heldere besluitvorming dienen en moeten bijtijds worden voorgelegd aan gemeenteraden en Provinciale Staten. De commissie stelt daarom voor om onder meer te gaan werken met een bestuur en een algemene vergadering.

ZIENSWIJZE COLLEGE

Algemeen

Het college vindt regionale samenwerking belangrijk. Met de ondertekening van het samenwerkingsconvenant in 2017 is Heemstede aangesloten bij de MRA. Verder is het goed hier te benadrukken dat de MRA geen zelfstandig bestuursorgaan of extra bestuurslaag is, maar een samenwerkingsverband van gemeenten en provincies waarin alle deelnemers hun commitment afgeven op de gezamenlijke ambities en agenda. Wij zijn en maken samen de MRA.

Wij constateren dat het voorstel van de Transitiecommissie op onderdelen leidt tot een stevigere rol van de individuele deelnemers. De belangrijkste verbeteringen daarin zijn:

- Alle deelnemers zijn rechtstreeks vertegenwoordigd in de Algemene Vergadering, waar in de oude situatie de deelnemers via afvaardiging op niveau van de deelregio's waren vertegenwoordigd;
- De raden en staten worden eerder betrokken en de positie van de Raadtafel wordt versterkt;
- Alle deelregio's hebben zitting in alle MRA Platforms.

In die zin is het voorstel een stap in de goede richting. Of de aanbevelingen van het evaluatieteam (bijvoorbeeld de tweede) worden gerealiseerd hangt echter mede af van de wijze waarop samen invulling wordt gegeven aan het voorstel. Daar hangt veel van af en mee samen.

Dat vraagt om een inspanning vanuit de MRA organisatie, maar ook een actievere rol van de betrokken colleges en raden. De ingezette versterking van de governance van de regionale samenwerking in Zuid-Kennemerland (mede als uitwerking van de door de raad vastgestelde motie "Op kracht in de MRA") ten behoeve van de uitvoering van de Zuid-Kennemer Agenda is daarbij een belangrijk instrument. Dit kan ons allen helpen om te sturen, agenderen en invloed uit te oefenen binnen de samenwerking in de MRA.

Hieronder gaan wij nader in op enkele specifieke onderwerpen uit het voorstel van de Transitiecommissie

Ambitie van de MRA

In de zienswijze van Heemstede op de MRA Agenda 2.0 is aangegeven dat Heemstede met betrekking tot de regionale samenwerking met de gemeenten uit de regio Zuid-Kennemerland, de MRA en de provincie Noord-Holland een focus zou willen zien op de relevante thema's.

De leidende principes daarbij zijn:

Landschappelijke kwaliteit/cultuurhistorie:

- Ingezet wordt op een goed netwerk aan wandel- en (snel)fietsroutes;
- er moet een goede balans worden gevonden tussen recreatieve en toeristische ontwikkeling en het behoud van natuurwaarden in de Binnenduinrand.

Mobiliteit:

- behoud van Heemstede-Aerdenhout als intercity station en ontwikkeling tot OV-knooppunt;
- de omlegging van de N201 als auto-, snelbus- en snelfietsverbinding;

Wonen:

- regionale samenwerking staat voorop bij het oplossen van knelpunten omtrent woningbouw en mobiliteit;
- woningbouw en mobiliteit gaan samen;
- woningbouw is gericht op starters, ouderen in bij voorkeur het middensegment om zo de doorstroom te bevorderen en op alternatieve woonvormen;

Duurzaamheid:

- het stimuleren van het verlagen van het energieverbruik is een eerste stap in duurzaamheid;
- in het kader van de regionale energiestrategie (res) moet de regio een realistisch bod uitbrengen;
- gezien de beperkte mogelijkheden om elektriciteit op te wekken moet goed in samenwerking met de regio ingezet worden op innovatie op het gebied van warmte, zoals biothermie en geothermie.

Werken:

- De diversiteit aan bedrijvigheid moet worden behouden. Er moet niet worden gezocht naar grootschalige bedrijvigheid. In Heemstede moet wonen en werken ook gecombineerd kunnen worden.

Voor de toekomst heeft de raad van Heemstede uitgesproken dat groen, natuur en ruimte voor rust(recreatie)gebied belangrijke functies zijn, die even belangrijk zijn als woon- en werkfuncties. Heemstede fungeert in toenemende mate als toegangspoort tot de natuurgebieden binnen de Binnenduinrand en de MRA en vervult hierbij de functie van een groene, duurzame, historische en recreatieve oase. De door de raad aangenomen motie 'Heemstede; Groene Oase in de MRA/Binnenduinrand', waarin deze positionering nader is toegelicht, is als bijlage bij die zienswijze gevoegd.

Het is goed om te zien dat de vernieuwing van de MRA voortvarend is opgepakt, met een krachtige bestuurlijke inzet. Onze inwoners profiteren direct of indirect van een sterke economie, banen in de MRA en van de lobbykracht voor het binnenhalen subsidiegelden vanuit de landelijke overheid en Europa. Tegelijkertijd is het voor Heemstede essentieel dat de menselijke maat en het hoogwaardige woon-en leefklimaat worden geborgd.

Het blijft daardoor een uitdaging om een balans te blijven vinden tussen enerzijds de kwaliteit van de groene oase en anderzijds de dynamiek in de regio. Wij onderschrijven het voorstel dat de Metropoolregio de focus niet meer alleen legt op economisch groeipotentieel, maar daarnaast ook op de menselijke maat en de woon- en leefkwaliteit.

Samenstelling bestuur MRA

Het is goed om vast te stellen dat met de voorgestelde versterking van de samenwerking geen wijziging in de status van de samenwerking wordt doorgevoerd. De raden en staten houden onverkort hun eigen bevoegdheden. Zij nemen besluiten over de begroting en de MRA Agenda. Daarmee bepalen de Raden en Staten de kaders voor het handelen binnen de MRA en of zij wel of niet deelnemen aan (onderdelen van) de werkplannen van de MRA-Platforms. Er is daarmee ook geen sprake een nieuwe bestuurslaag.

Het is positief dat iedere gemeente direct wordt vertegenwoordigd in de algemene vergadering. Daarmee kunnen de Heemstedse belangen rechtstreeks worden behartigd waar dat nu via de vertegenwoordiging van de deelregio Zuid-Kennemerland loopt. Dit laat onverlet dat een goede afstemming met de andere regiogemeenten en een gezamenlijke standpuntbepaling binnen de regio essentieel blijft om ook het gezamenlijke belang van bijvoorbeeld de Westflank van de MRA te borgen.

De regionale portefeuillehoudersoverleggen blijven hiervoor een onmisbare schakel alsmede de versterkte regionale governance.

De voorgestelde Raadtafel met een raadslid/statenlid per deelnemer kan niet vertegenwoordigend zijn, maar kan wel de betrokkenheid van raden en staten versterken. Voorwaarde is wel dat de raadsleden en statenleden die daarin deelnemen goed worden gefaciliteerd door het MRA Bureau.

Platforms van de MRA

De platforms vormen het hart van de organisatie van de samenwerking en het is daarom goed om te lezen dat de Transitiecommissie voorstelt dat alle deelregio's voortaan zijn vertegenwoordigd in alle platforms. Hiermee wordt invulling gegeven aan de noodzakelijk geachte rechtstreekse vertegenwoordiging van Zuid-Kennemerland in het platform Mobiliteit. Heemstede dringt er op aan om haast te maken met de invulling van de platforms en het opstellen van hun werkplannen, gebaseerd op de ambitie van de deelregio's en de drie hoofddoelen van de MRA.

Bureau van de MRA

Wij kunnen ons voorstellen dat voor de uitvoering van de MRA programma's meer permanente capaciteit van het MRA Bureau nodig is. Wij onderschrijven dat de inzet van medewerkers uit de verschillende gemeenten bijdraagt aan de versterking van de samenwerking. Het voorstel om de deelnemers deze capaciteit voortaan zonder vergoeding beschikbaar te laten stellen legt echter een grote druk op de organisaties van met name de grotere gemeenten binnen de MRA en is voor de kleinere gemeente zo goed als niet haalbaar. Wij zien dit dan ook niet als een realistisch scenario.

Het alternatief van financiering uit de MRA Begroting en zo nodig met een hogere bijdrage per inwoner lijkt realistischer, maar is niet zonder meer vanzelfsprekend. Instemming vraagt in dat geval een goede onderbouwing van de voorgestelde uitbreiding als onderdeel van de begroting.

Tempo van de transitie

Wij begrijpen dat de Transitiecommissie tempo wil maken. Het voorgestelde vaststellingstraject is echter niet realistisch en staat naar onze mening haaks op de doelstelling om de raden en staten beter bij de besluitvorming te betrekken. Te meer omdat het hier om een fundamenteel besluit voor het functioneren van de MRA gaat.

De raad moet voldoende tijd krijgen om de afspraken te beoordelen en daarover met andere gemeenten in Zuid-Kennemerland en met de deelregio IJmond af te stemmen. Het is goed te constateren dat Transitiecommissie dit heeft onderkend en in haar brief van 19 april 2021 heeft aangegeven het vaststellingstraject te verruimen tot na het zomerreces.

Overigens geldt het bovenstaande in algemene zin voor de voorbereiding van besluitvorming in de MRA. Om de standpuntbepaling in de deelregio goed te kunnen organiseren, vindt er voorafgaand aan MRA-overleggen tussen portefeuillehouders afstemming plaats in Zuid-Kennemerland. Deze afstemming is van belang om alle MRA-deelnemers te betrekken en maakt het essentieel dat stukken tijdig beschikbaar zijn. Op dit moment is er vaak geen of onvoldoende ruimte om stukken in het eigen college of de raad te bespreken voordat die in de deelregio worden besproken. Hier is een verbeteringslag noodzakelijk om draagvlak in en regie vanuit de deelregio's te behouden. Dat geldt ook gelet op de uitnodiging om vanuit regio's zelf met voorstellen te komen.

FINANCIËN

De eventuele financiële effecten van het uiteindelijke voorstel zullen worden verwerkt in de MRA begroting en verantwoord in de jaarverantwoording.

De bijdrage aan de MRA bedraagt voor 2021 € 1,53 per inwoner. Als de personele capaciteit van het MRA Bureau wordt uitgebreid en het voorstel wordt overgenomen, dan kan dit leiden tot een hogere bijdrage per inwoner.

PLANNING/UITVOERING

Fase 1 (voorjaar):

- Er kan tot 17 mei gereageerd worden op het voorliggende concept;
- Op 21 mei worden de ingekomen reacties besproken in de Regiegroep, om vast te stellen of er voldoende commitment is op de hoofdlijn van het voorstel;
- Op 25 mei informeert de Regiegroep de deelnemers over de opbrengsten van de consultatie en de afspraken die in de Regiegroep zijn gemaakt over het vervolg van het proces.

Fase 2 (najaar):

Na de zomer wordt de hoofdlijn omgezet in samenwerkingsafspraken. Dit betekent aanpassing van het huidig convenant. Deze samenwerkingsafspraken worden ter goedkeuring aan de raden en Staten voorgelegd. De precieze planning van deze besluitvormende fase na het zomerreces wordt bepaald in overleg met de deelnemers.

PARTICIPATIE EN COMMUNICATIE

Om tot een advies te komen voor de MRA samenwerking zijn gesprekken gevoerd met o.a. burgemeesters, vertegenwoordigers van de platforms en partners uit de Amsterdam Economic Board. Dit advies is gepresenteerd aan alle deelnemers tijdens de State of the Region en verder uitgewerkt door de Transitiecommissie. De Raden en Staten worden nu betrokken en kunnen tot 17 mei een zienswijze geven.

Communicatie

- Op 12 juli 2019 is het evaluatie rapport Meer richting en resultaat gepubliceerd. (ter kennisname aangenomen door de raad in oktober 2019).
- Op 2 december 2020 heeft de State of the Region plaatsgevonden. Dit is een jaarlijkse bijeenkomst waarvoor alle MRA-deelnemers waaronder raadsleden zijn uitgenodigd. Hier werd ingegaan op het advies dat is opgesteld door Ben Verwaayen om de MRA samenwerking te verbeteren. State of the Region kan teruggekeken worden op de website van de MRA.
- Na de State of the Region is er een Transitiecommissie gevormd. Zij zijn aan de slag gegaan met het voorliggende voorstel. Op 12 januari 2021 heeft de MRA een brief gestuurd naar alle Raden en Staten ter informatie over dat er door de Transitiecommissie gewerkt wordt aan een voorstel voor de MRA samenwerking.
- Op 9 maart 2021 heeft de MRA een brief gestuurd naar alle Raden en Staten met daarbij het voorliggende voorstel voor de MRA samenwerking.
- De MRA stuurt maandelijks het MRA-Raads en Statenbericht. Hierin worden de actuele ontwikkelingen in de Metropoolregio Amsterdam omschreven.
- In de regionale raadsbijeenkomsten van Zuid-Kennemerland wordt daarnaast altijd een kort overzicht gegeven van de actualiteiten in de MRA.

Collegebesluit

Collegevergadering: 20 april 2021

DUURZAAMHEID

-

BIJLAGEN

- Aanbiedingsbrief Transitiecommissie;
- Voorstel Transitiecommissie MRA d.d. 10 maart 2021;
- Rapport "Meer richting en resultaat - evaluatie bestuurlijke samenwerking Metropoolregio Amsterdam" d.d. 19 juli 2019;
- Brief Transitiecommissie inzake op het proces d.d. 19 april 2021.